

SPECIAL:
10 JAAR MAGIS:
(CRISIS)OPVANG

DE TOEKOMST
VAN SOCIAAL WONEN
IN VLAANDEREN

ONBEWOONDE HUIZEN:
VAN LEEGSTAND
NAAR HOOP

10

Infomagazine CAW Oost-Vlaanderen

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN CENTRUM ALGEMEEN WELZIJNSWERK (CAW) OOST-VLAANDEREN

juli - augustus - september 2023 - Jaargang 10, nr. 3 - P2A 9721 Afgiftekantoor Gent X
V.U.: Geert Hillaert, CAW Oost-Vlaanderen vzw, Visserij 153, 9000 Gent

De toekomst van sociaal wonen in Vlaanderen

'De tijd dat een organisatie of een beleidsniveau de zaak in z'n eentje kan oplossen, is al lang voorbij,' vertelt Els Goossens, beleidscoördinator bij CAW Oost-Vlaanderen. Ze werkt aan het bevorderen van een rechtvaardig woonbeleid in Vlaanderen. En daar staat ze niet alleen voor!

'Er is geen dag dat we elkaar niet contacteren'

De samenwerking tussen het CAW en de hupverlening uit de geestelijke gezondheidszorg loopt al vele jaren. We gingen in gesprek met hen over de uitdagingen en mogelijkheden tot verbeteringen op het terrein.

Colofon

Magis is het externe infomagazine van CAW Oost-Vlaanderen. Het blad verschijnt driemaandelijks. Jaargang 10, nummer 3.

Redactie: Geert Hillaert – Alain Slock - Peter Vercauteren
Noël Callebaut – Kathy Bleck - Marco Baeten
Lay-out: One Advertising – www.one-advertising.be
Copywriting: Wim Trommelmans, Magelaan

Informatie in verband met abonnementen:
communicatie@cawoostvlaanderen.be

V.U. Geert Hillaert, CAW Oost-Vlaanderen vzw,
Visserij 153, 9000 Gent
Ondernemingsnummer 0508 774 601 - RPR Gent

Editoriaal

Iedereen verdient een dak boven het hoofd. Een veilige, kwalitatieve en – vooral – betaalbare woning. Is het dan niet gek dat we hierrond een klacht moeten indienen bij het Europees Comité voor Sociale Rechten, om dit recht op huisvesting te verankeren? Dak- of thuisloosheid is allang niet meer een exclusief probleem binnen grootsteden. Ook in kleinere steden en landelijke gemeenten manifesteert deze kwestie zich. Dus, redenen te over om in dit derde nummer van ons jubileumjaar stil te staan bij onze inspanningen met en voor dak- en thuislozen. En bij onze rol binnen het woonbeleid.

Onze stem in versnelde sociale huisvesting

Toen we vernamen dat de Vlaamse Regering nieuwe woonmaatschappijen ging oprichten (een samensmelting van sociale verhuurkantoren en huisvestingsmaatschappijen) én bleek dat de toewijzingsraden een belangrijke rol zouden spelen in de versnelde toewijs voor daklozen, hebben we meteen onze kandidaatstelling ingestuurd. Hoe staan we er ondertussen voor?

Wist u trouwens dat het stereotype beeld van de dakloze als alleenstaande man met verslavingsproblematieken niet langer opgaat? De dak- en thuislozentelling van 2022 toont aan dat ook vrouwen, kinderen en jongvolwassenen een aanzienlijk deel van deze groep uitmaken. Bovendien valt op dat een relatief groot deel van de dak- en thuislozen een migratieachtergrond heeft. Deze elementen stimuleren ons om onze werking voortdurend bij te sturen, rekening houdend met de almaar veranderende en complexer wordende doelgroep en omstandigheden.

Hoe we dat aanpakken? Dat tonen we u graag in dit nummer, waar we inzoomen op initiatieven die we in partnerschap met andere organisaties aanpakken, om de woon-

crisis op een constructieve manier onder de aandacht te brengen en zo (ook) signalerend willen werken. Als extraatje – want elke Magis-editie van dit jaar telt 4 extra pagina's! – tonen we de evolutie de we mochten ervaren in onze (crisis)opvangcentra.

Nu de zomer achter de rug is, richten we onze blik op het jaar 2024 en zien we stil aan de lokale en bovenlokale verkiezingen naderen. Zowel binnen de welzijnssector als bij het CAW kijken we met voldoening terug op het afgelopen voorjaar, waarin we een mooi traject afgelegd hebben. Gedurende deze periode stelden we een memorandum op voor lokale besturen. Hierin brengen we de (nieuwe) maatschappelijke behoeften en noden onder de aandacht

die we vanuit onze werkzaamheden vastgesteld hebben, zowel op bovenlokaal als op lokaal niveau. Deze inzichten onderbouwden we met cijfers en feiten, waarmee we kunnen bijdragen in het aanpakken van deze (nieuwe) uitdagingen.

Wilt u dit memorandum ook lezen? Stuur een mailtje naar communicatie@cawoostvlaanderen.be. Dan bezorgen we u het per mail. En laat ons achteraf gerust weten wat u van onze voorstellen vindt, of met welke vragen u zit. We zijn er benieuwd naar!

Geert Hillaert
Algemeen directeur
CAW Oost-Vlaanderen
geerthillaert@cawoostvlaanderen.be

VERDER IN DIT NUMMER:

9

Achter de schermen

Jochen De Wilde is projectmedewerker bij project Leegstand. 'Een betaalbare woning vinden blijft een grote uitdaging voor heel wat mensen binnen onze samenleving.'

10-13

SPECIAL: 10 jaar Magis

(Crisis)opvang: een terugblik en een vooruitzicht

14

Dankzij

Belfius SOS Fonds

15

Opgeklopt

Een stad met twee gezichten

De toekomst van sociaal wonen in Vlaanderen

Els Goossens, beleidscoördinator bij CAW Oost-Vlaanderen, werkt onvermoeibaar aan het bevorderen van een rechtvaardig woonbeleid in Vlaanderen. Als betrokken lid van zowel 'De Woonzaak' als 'Te Duur', twee bewegingen die zich inzetten voor positieve veranderingen in het woonlandschap, deelt Els haar visie op de uitdagingen waarmee de maatschappij te maken heeft.

Ons CAW is betrokken bij de Woonzaak.

Wat is dat precies?

'De Woonzaak is een verzameling van verenigingen en individuen die het willen opnemen voor een rechtvaardig woonbeleid in Vlaanderen. Voor het CAW is het natuurlijk vooral vanuit de invalshoek dak- en thuislozen, bij Huurdersplatform gaat het om sociale huurders, vanuit Saamo vanuit insteek buurtwerk enzovoort. Het is dus goed dat er een soort koepel rond al die organisaties gevormd wordt. De Woonzaak heeft een speciale aanpak gekozen: een klacht bij de Raad van Europa tegen het woonbeleid van de Vlaamse Overheid. Men zegt eigenlijk: "de oplossingen zijn er, maar de Vlaamse Overheid maakt er geen werk van." We verwachten een uitspraak van de Raad van Europa in januari 2024.

Dat is niet bindend, maar zo'n veroordeling is natuurlijk wel een incentive om hier als overheid iets mee te doen. We gaan er dus van uit dat ook Vlaanderen hier gevolg aan geeft. Inhoudelijk is er immers nog veel werk aan de winkel: er zijn onvoldoende sociale woningen, de private huurmarkt is voor een bepaald publiek onbetaalbaar en niet toegankelijk, sociale huurders worden nog steeds gestigmatiseerd enzovoort. Oplossingen kunnen bijvoorbeeld zijn: zorg ervoor dat projectontwikkelaars bij ieder nieuwbouwproject verplicht worden om een bepaald percentage sociale woningen te voorzien. Andere voorbeelden zijn praktijktesten om discriminatie tegen te gaan, of controles op minimale kwaliteitseisen van woningen om huisjesmelkerij te ontmoedigen.'

De Woonzaak doet ook acties, bijvoorbeeld recent op de Gentse Feesten.

'Ze hebben een wooncaravan georganiseerd waarmee ze de mensen sensibiliseren en informatie geven. Daarmee trokken ze gans Vlaanderen rond. Ze zijn uitgenodigd voor de Gentse Feesten, en ze hebben er een week gestaan, net als vorig jaar. Mensen stappen er naartoe, en willen weten waarover het gaat. Dus het is vooral de bedoeling om de actie meer bekendheid en gedragenheid te geven.'

Els Goossens

Waarom heeft de woonzaak voor Europa gekozen?

'In Vlaanderen hebben we al veel gedaan met allerlei organisaties, maar we geraken daar geen meter verder. We horen belof-tes, maar zien niets gebeuren. Vanuit CAW zijn we ook al met een Gentse delegatie met de minister van Wonen gaan praten, heb-ben we een nachtelijke actie uitgevoerd door krijtmannetjes op de grond te tekenen om het aantal Gentse daklozen te symbo-liseren, hebben we de minister van Wonen uitgenodigd in CAW en voerden we gesprekken met de minister van Welzijn. Onlangs op de Feantsa Conference (Europese koepelorganisatie dak- en thuislozen) in Stockholm gingen we met de Belgische delegatie in gesprek met minister van Armoedebestrijding Lalieux. Maar als er niets beweegt moet je iets anders proberen. Dus, nu een klacht bij Europa.

Als het tot een veroordeling van de Vlaamse Regering komt, hoop ik dat men dit serieus neemt, en de middenveldorganisa-ties uitnodigt om mee aan alle punten te werken. Dus ik hoop vooral dat het tot een dialoog komt. En dat deze dialoog er ook één kan zijn over de verschillende bevoegdheidsdomeinen heen, zowel minister van Wonen als Welzijn als Armoedebe-strijding als Asiel en Migratie. Want daar ligt natuurlijk de sleu-

tel: in de samenwerking tussen al deze departementen, samen met middenveldorganisaties.'

Van het Europees gaan we naar het Gents niveau.

Wat is 'Te Duur'?

'Een verscheiden groep mensen die allemaal rond wonen bezig zijn. Het betreft een burgerbeweging die wij binnen CAW bekend gemaakt hebben. Verschillende CAW-medewerkers hebben deze actiepunten mee onderschreven. Ze willen invloed uitoefenen op het Gentse woonbeleid. Dankzij een handtekeningenactie volgt er nu een referendum. Er werden maar liefst 36.000 hand-tekeningen verzameld! Dat referendum moet plaatsvinden voor 1 oktober, met twee vragen: "Gemeentelijk publiek vastgoed mag niet geprivatiseerd worden. Bent u akkoord?" en "Moet de stad Gent een bank van publieke gronden oprichten om 40% sociaal wonen te realiseren?" Voor het CAW is het belangrijk om hierbij aan te sluiten, want wij werken individueel met cliënten en willen tegelijk ook signaleren en zo aan beleidsbeïnvloeding doen, om ons verhaal een breder draagvlak te geven.'

Dat kan lukken voor sociale woningen, maar denk je dat een politicus wil ingrijpen op de privé-markt?

"Op dit moment zien we daar niet veel enthousiasme voor en ik begrijp ook wel dat ze op die markt niet teveel regels willen zet-ten. Maar het is wél noodzakelijk. En zou een projectontwikkelaar het echt zo erg vinden als er 10 of 20% van zijn woningen sociaal in te vullen zijn? Dit is geen ingrijpende maatregel, maar dit zou het aantal sociale woningen toch spectaculair kunnen opdrijven.'

Heb je hier concrete verwachtingen?

'Zowel de Woonzaak als Te Duur zijn drukkingsmiddelen om het woonthema op de kaart proberen te krijgen. In verkiezingsjaar 2024 trachten we er ook een verkiezingsthema van te maken. Zo zullen we bijvoorbeeld een memorandum schrijven, en dat bezorgen aan alle politieke partijen en lokale besturen. In zo'n memorandum suggereren we concrete oplossingen: wat kan jij als lokaal bestuur doen, en hoe kan het CAW je hierbij helpen? We weten immers wat de oplossing is voor dak- en thuisloosheid. Namelijk: woningen, woningen, woningen! Nu alleen nog verschillende departementen laten samenwerken én een beetje politieke wil. Dan kunnen we samen vooruitgang boeken. Want de tijd dat een organisatie of een beleidsniveau de zaak in z'n eentje kan oplossen, is al lang voorbij.'

‘Er is geen dag dat we elkaar niet contacteren’

Geestelijke gezondheidszorg en het CAW

De samenwerking tussen het CAW en de hulpverlening uit de geestelijke gezondheidszorg loopt al vele jaren. Maar het terrein kent zijn moeilijkheden en — zoals zo vaak in de zachte sector — is er ruimte voor verbetering. Drie mensen uit de praktijk aan het woord.

Vertrouwen

Dave Bols is teamcoördinator in een mobiel team van Het PAKT, een netwerk rond geestelijke gezondheidszorg in de regio Gent-Eeklo-Vlaamse Ardennen. ‘Hoe werkt het? Ik denk dat er geen dag in de week voorbij gaat dat ik geen coördinator van één van de CAW-initiatieven hoor. Die bellen mij of ik bel hen voor advies. Kan je mij even uit de nood helpen? Maar dan moet je elkaar kunnen vertrouwen. Het heeft ons een tiental jaren geduurd voor we de drempels hebben kunnen wegwerken en er voldoende vertrouwen was om informatie te delen. Het is een thema dat aanwezig blijft: hoe zit dat met ons beroepsgeheim?’

Over onze samenwerking kan ik vooral spreken voor Gent. Daar is een heel nauwe samenwerking met de nachtopvang, het drugsteam, de opvangcentra en initiatieven van het CAW rond leegstand. Wij gaan dan bijvoorbeeld op zeer frequente basis een nacht meedraaien in de nachtopvang. Dan ontmoeten we de collega’s van het CAW, kunnen we in dialoog gaan en een beeld krijgen van wie zijn die mensen en waarover gaat dat hier?’

Zo leren we om door de bril van CAW te kijken. Omgekeerd gebeurt hetzelfde.

In de eerste plaats proberen wij een aanspreekpunt te zijn voor de CAW-medewerkers. Dat betekent niet dat wij automatisch met die mensen aan de slag gaan, maar soms zit er iemand tussen die aanvullende ondersteuning nodig heeft. Dan helpen we in de zoektocht in het oerwoud van de GGZ: we zijn dan gids. Ik heb de indruk dat dit zeer gesmaakt wordt.

Wat we heel vaak zien is dat mensen na hun ontslag uit het psychiatrische ziekenhuis terug op straat terecht komen en bij de nachtopvang eindigen. Maar er is geen continuïteit in zorg. Mensen nemen hun medicatie niet meer. Binnen de kortste keren hebt je dan een herval. Om toch een beetje continuïteit te creëren proberen we cliënten richtlijnen te geven.’

An Blondeel is Teamcoach bij Advies & coaching ADS in het Netwerk Geestelijke Gezondheid Aalst Dendermonde Sint-Niklaas, afgekort Netwerk GG ADS. ‘Onze situatie is minder grootstedelijk. Wij zijn eerder aanspreekpunt voor de volledige brede eerste lijn over de GGZ-problematiek. Dat kan gaan van een huisarts die zoekt naar een therapeut rond autisme tot heel complexe dossiers. De CAW's doen heel vaak een beroep op onze adviesfunctie, vooral wanneer ze merken dat de psychische problematiek in de

weg staat om verdere stappen te ondernemen rond huisvesting of gezondheidszorg. Wij hebben niet altijd de antwoorden, maar we willen wel meedenken en vanuit onze expertise bekijken wat de mogelijkheden zijn.

We hebben ons geïnspireerd op wat er in Gent gaande is in het team van AZIS+, maar we hebben daar wel onze eigen regionale invulling aan gegeven. Onze Ronde Tafels voor gedeelde zorg zijn een samenwerkingsverband met heel wat partners, niet enkel CAW. We hebben samen nagedacht over wie we willen bereiken. In het samen bepalen van de doelgroep heeft CAW een belangrijke aanzet gedaan. Het gaat over mensen die door de mazen van het net vallen omwille van een zeer complexe problematiek, omwille van de combinatie sociale problematiek met geestelijke gezondheid, mensen die van kastje naar de muur gestuurd wor-

den, die zelf geen hulpvraag hebben of waar het huidige hulpverleningsaanbod onvoldoende antwoord op kan bieden. Kunnen we voor hen toch iets betekenen zonder het beroepsgeheim te schenden? Hoe moeten we dat juist aanpakken?

Vanessa De Roo is coördinator van dat Netwerk GG ADS. 'Hoe meer mensen samenwerken, hoe meer er ook buiten de lijnen durft gedacht of gehandeld te worden. Waar vroeger eerder residentieel werd gewerkt, zoeken ze nu ambulante oplossingen. Complexe hulpvragen kunnen vaak niet door één voorziening worden beantwoord. Samenwerking met en tussen verschillende voorzieningen is noodzakelijk, veel complexe situaties blijven daardoor in de maatschappij hangen. We worden genooddaakt om de handen meer in elkaar te slaan. Het is ook een win-win voor elkaar.'

Onze stem in versnelde sociale huisvesting

Ons CAW neemt sinds kort een rol op in de toewijzingsraden van de Woonmaatschappijen in Oost-Vlaanderen. Toen we vernamen dat de Vlaamse Regering nieuwe woonmaatschappijen ging oprichten (een samensmelting van sociale verhuurkantoren en huisvestingsmaatschappijen) én bleek dat de toewijzingsraden een belangrijke rol zouden spelen in de versnelde toewijs voor daklozen, hebben we meteen onze kandidaatstelling ingestuurd. Ondertussen zetelt CAW Oost-Vlaanderen in 10 van de 12 toewijzingsraden. Een interview met collega Bart Dewaele, themaverantwoordelijke dak- en thuisloosheid.

Hoe gaat het toewijssysteem concreet in zijn werk?

'Het toewijssysteem bestaat uit vier pijlers. De eerste omvat de chronologische volgorde van de inschrijvingen op de wachtlijst. De tweede is de versnelde toewijs voor daklozen, personen met een psychische problematiek, jongeren of onbewoonbaarverklaringen. De derde pijler heeft te maken met gelabelde woningen, dat zijn huizen aangepast aan bijvoorbeeld vijfenzestigplussers of mensen met een beperking. Tot slot is er de vierde pijler: interne mutaties, onder meer voor wie naar een andere woning wil verhuizen omdat de gezinssituatie veranderd is.

De toewijzingsraad heeft invloed op pijlers twee en drie, en maakt hiervoor reglementen die vervolgens door de gemeenteraden goedgekeurd moeten worden. In de toewijzingsraad zetelen alle lokale besturen en OCMW's die tot het werkingsgebied behoren, de woonmaatschappijen zelf, het CAW, en partners zoals Bruggen Na(ar) 18, psychiatrische ziekenhuizen of Beschut Wonen.'

Het CAW zet dus vooral in op die tweede pijler, de versnelde toewijs voor daklozen?

'We proberen erop toe te zien dat zoveel mogelijk mensen van onze doelgroep dak- en thuislozen een versnelde toewijs krijgen.

Want onder pijler één wordt het bijzonder moeilijk in aanmerking te komen omwille van de nieuwe voorwaarde: 'in de laatste 10 jaar moet je vijf jaar onafgebroken wonen in de gemeente'. We willen in de reglementen laten opnemen dat vaste percentages van de beschikbare woningen via versnelde toewijs naar onze doelgroepen gaan. Sommige gemeenten gaan hierop in en passen daar zelfs nog het 'oude' puntensysteem van het sociaal verhuurkantoor op toe. Dat zorgt voor een objectivering van de diverse situaties en geeft zo voorrang aan de meest kwetsbaren.'

Wat staat er in de nabije toekomst op stapel?

'De twee toewijsraden die nog van start moeten gaan, zijn die van de woonmaatschappijen Meetjesland en Dender-Zuid. Zodra alles op poten staat, verwacht ik een grotere instroom voor de Woonteam van ons CAW. Vooral dan op plaatsen waar er vroeger weinig samenwerkingsverbanden waren. Wat een positieve evolutie is, want het zal leiden tot meer duurzame oplossingen. Tot slot wil ik meegeven dat we als CAW de troeven in huis hebben om een volwaardige partner te zijn in dit verhaal. We kunnen namelijk zeer intensieve begeleidingen aanbieden. Daarnaast hebben we almaar meer expertise met het opzetten en onderhouden van 'dedicated teams', die moeilijke situaties tot een goed einde brengen dankzij de samenwerking met verschillende actoren uit het welzijns- en zorglandschap.'

Van leegstand naar hoop

Jochen De Wilde is projectmedewerker bij project Leegstand. Dit project, dat in 2014 het licht zag, is het antwoord op de indertijd groeiende huisvestingscrisis die nog steeds hevig woedt. 'Een betaalbare woning vinden blijft een grote uitdaging voor heel wat mensen binnen onze samenleving', getuigt Jochen. 'Project Leegstand gaat op zoek naar leegstaande sociale woningen en brengt deze woningen in orde – of laat ze in orde brengen – naar de Vlaamse Wooncode, zodat ze dan tijdelijk bewoond kunnen worden door mensen met een woonproblematiek.'

Wie wordt er zoal aangemeld voor deze woningen?

'Aanmelden gebeurt via onze partners, die vaak ook de begeleiding opnemen. We werken samen met ruim 20 partners. Dit gaat van OCMW Gent over Fiola vzw tot het Justitiehuis. De gemeenschappelijke factor van alle cliënten in project Leegstand is dat ze met een woonproblematiek zitten. Dit kan gaan van dakloosheid over nakende dakloosheid tot mensen die een woonoplossing zoeken na een verblijf in een gesloten instelling.'

De begeleiding van de bewoners laten we in deskundige handen van de aanmeldende partners of onze collega's van het woonbegeleidingsteam. Zij gaan aan de slag met bewoners om hun tijdelijk verblijf in het project tot een goed einde te brengen.'

Welke kansen of uitdagingen ervaar je in de praktijk?

'We werken met mensen en deze mensen moeten het zelf kunnen waarmaken. Wij bieden alleen een tijdelijk kader van huisvestingsrust. In 2022 stroomde ruim 64% door naar een duurzame woonoplossing. Dus helemaal niet slecht, lijkt ons. Dit is natuurlijk te danken aan de goede begeleiding van partners en collega's.'

We streven ernaar dat mensen maximum 1 jaar in een woning van het project verblijven. Dus als de eerste overeenkomst van 6 maand is afgelopen, bevragen we de begeleiding en daarmee ook de bewoner of een verlenging zinvol is. Zo ja, dan organiseren we samen met de begeleiding een huisbezoek om de overeenkomst te verlengen met nog eens 6 maand.

Binnen dit project zijn we heel afhankelijk van het aanbod aan leegstaande woningen bij de sociale huisvestingsmaatschappijen. We weten dat er altijd wel leegstaande sociale woningen zullen zijn – in het kader van nakende renovatie- of sloopwerken – maar op de kwaliteit en kwantiteit hebben we weinig invloed. Meer aanbod creëren kan een pervers effect hebben. Want hoe meer sociale woningen in project Leegstand belanden, hoe minder sociale woningen beschikbaar zijn waarvoor ze eigenlijk moeten dienen.'

Hoe zie je het project verder evolueren?

'Project leegstand is een extra opvanginitiatief naast de bestaande initiatieven. Wij blijven hopen dat dit project in de nabije toekomst overbodig wordt.'

(Crisis)opvang: een terugblik en een vooruitzicht

Mensen die in een crisissituatie belanden, het is van alle tijden. In de jaren tachtig van vorige eeuw zijn allerlei nieuwe initiatieven opgestart, vanuit persoonlijke beweegredenen of vanuit instituties. Die opvang heeft in de voorbij decennia een enorme evolutie doorgemaakt.

Twee mensen die het van binnenuit meegemaakt hebben, getuigen. Een terugblik en een vooruitblik door Monique Van Malderen, themaverantwoordelijke familiaal geweld binnen CAW Oost-Vlaanderen, en Frederik Van Wemmel, teamverantwoordelijke van onder meer het opvangcentrum in Aalst en in Geraardsbergen.

Het begin

Monique: Ik ben gestart in 1985 bij Klemenswerk. Dat was een organisatie die door Gilbert Carette opgestart was, een pater redemptorist én criminoloog. Vanuit sociale bewogenheid en liefdadigheid organiseerde hij de opvang van dak- en thuisloze en

ex-gedetineerde mannen. Dat paste in het tijds kader, er kwam vanuit verschillende hoeken een tegenbeweging voor hulpverlening op gang, weg van de grote (katholieke) instellingen naar kleinschalige initiatieven zoals het jongerenopvangcentrum De Wip of de crisisopvang in de Elyzeese Velden. Dat waren allemaal aparte vzw's waar veel mensen vooral vrijwilligerswerk deden.

In Klemenswerk had de pater het voor het zeggen en als iemand te vaak buiten de lijnen kleurde, werd hij op het matje geroepen. Die mannen zaten samen in een huis en een aantal onder hen beschouwden dat als hun tweede thuis: ze bleven daar de helft van hun leven wonen. Sommigen kregen zelfs een functie in het huis: de kok Harry, de conciërge Fransken en Albert die logistieke dingen deed.

Een paar jaar later heeft pater Carette ook de vrouwenafdeling opgestart. Daar werd een lekenzuster verantwoordelijk voor het huis. Ze hebben een aantal mensen aangeworven. Ik ben mee ingestapt en heb daar achttien jaar gewerkt. We waren met drie mensen om die vrouwenafdeling uit te bouwen.

Frederik Van Wemmel

De problematiek was toen al heel breed. Dat ging niet alleen over familiaal geweld, soms ook over financiële problemen, alcoholverslaving of dakloosheid. We hebben toen sterk ingezet op het groepsgebeuren. Samen koken, alles samen doen. Mensen hadden heel weinig privacy, ook in de mannenafdeling. Slapen deden de mannen in chambretten met gordijntjes tussen. Het was een heel andere manier van samenleven.

Frederik: Mijn opstartperiode bij het CAW De Mare in Antwerpen was nogal gelijkaardig. Daar begon het met een uitgetreden pastoor die, samen met zijn dienstmeid, een opvangcentrum voor alleenstaande mannen oprichtte. Een identiek groot huis in Antwerpen, bijzonder weinig privacy, drie eetmomenten per dag waarbij iedereen op tijd aanwezig moest zijn.

Ik vond het een hele toffe tijd. We hadden een heel warm contact met de mensen. Ze konden daar lang blijven, sommigen zelfs permanent.

Monique: Bij ons was dat ook zo. Je leefde daar samen met de mensen, dag in dag uit. Het ging er allemaal veel minder strak

Monique Van Malderen

aan toe. Een anekdote: we hebben daar op de koer van het huis een varken vetgemest, laten slachten en het vlees in de diepvries gestopt. Dat gebeurde maar dertig jaar geleden. Dat is een immens verschil met vandaag.

De evolutie naar vandaag

Frederik: Toen wilden we de mensen een thuis geven, er werd als het ware een kleine gemeenschap opgericht binnen de samenleving. Nu bekijken we opvang als iets heel tijdelijks en proberen we de mensen te linken aan bestaande netwerken waar zij na hun verblijf in het opvangcentrum naartoe kunnen gaan.

Monique: We zijn ook als medewerkers erg geëvolueerd. Toen was je job een deel van je leven. We deden veel vrijwilligerswerk, soms hele weekends lang of voor een opendeurdag. Nu bakenen de medewerkers dat veel meer af.

Frederik: De balans werk-privé was simpel: er was geen balans. Vele uren werden niet betaald. Ik stond daar toen helemaal niet bij stil. Terecht dat onze organisatie en de medewerkers daar nu anders naar kijken.

Monique: Ook een positieve evolutie is dat we nu anders kijken naar de opvang. We gaan de mensen niet meer apart opvangen, zoals bij het vluchthuis voor vrouwen. We zijn daar sterk in geëvolueerd: we werken aan een project van beveiligde opvang waar niet alleen vrouwen, maar een diverse groep van mensen terecht kan. Meer diversiteit en minder opsplitsen: dat zijn wat mij betreft zeer goeie evoluties.

Knelpunten en problemen

Frederik: Wat mij blijft uit de periode van twintig jaar? Om het met een boutade te zeggen: vroeger ging het om alleenstaande mannen die af en toe een pintje te veel dronken. Maar nu is dat publiek in onze opvangcentra anders, veel en veel diverser. Bovendien zien we een veel bredere waaier aan uitdagingen. Onder meer mensen die kampen met een psychiatrische problematiek, middelenmisbruik, mentale beperking of een combinatie van problematieken. Dat maakt dat het vandaag complexer is geworden om met de doelgroep aan de slag te gaan.

Monique: Daarbij aansluitend: vroeger waren er ook mensen met een verslaving, vroeger waren er ook mensen met een psychiatrische problematiek. Maar we hebben nu een veel grotere diversiteit qua origine in onze doelgroep en dat maakt het moeilijker om te communiceren.

Frederik: Twintig jaar geleden kwam in Antwerpen iemand met een zware verslaving of een zware psychiatrisch problematiek er gewoon niet in, in ons opvangcentrum. Wij verwezen door naar gespecialiseerde hulp. Nu komen die mensen wel in onze opvangcentra terecht, om de eenvoudige reden dat er voor die mensen vaak geen gepaste hulp is. Maar wij zijn onvoldoende ervaren om met die problematieken aan de slag te gaan. Daarom zie je tal van initiatieven ontstaan waarbij verschillende actoren de krachten bundelen.

Monique: We zijn soms het vangnet van sectoren die dichtslippen of met wachtlijsten werken. Het grote probleem is natuurlijk wonen. We zien dat veel mensen in de opvang blijven hangen omdat ze niet op tijd kunnen doorstromen naar een gepaste woning. Dat is heel frustrerend.

Frederik: Daarenboven zorgt die diversiteit in ons opvangcentra er voor dat het samenleven bemoeilijkt wordt. Die mensen leven

samen onder één dak, iets wat bij momenten tot spanningen leiden kan.

Monique: Bij alle nieuwe projecten proberen we zoveel mogelijk aparte woonentiteiten te creëren. De nieuwbouw op de Muide in Gent is bedoeld voor crisisopvang, algemene opvang en beveiligde opvang met aparte studio's. Mensen krijgen meer privacy en kunnen meer zelfstandig leven.

Frederik: Die beweging is zichtbaar bij renovaties en nieuwbouw. Onze organisatie is volop bezig een inhaalbeweging te maken, maar dit vraagt tijd en middelen. In de opvangcentra waarin ik nu actief ben, beschikken nog niet alle mensen over een eigen keuken, laat staan een eigen sanitair.

De toekomst

Monique: Ik vind het een goede evolutie dat we evolueren naar diverse opvangvormen en overstappen van een vluchthuis alleen voor vrouwen op een anonieme locatie naar een beveiligde opvang voor iedereen met een gekend adres. En de overheid heeft vooral een opdracht op het vlak van wonen. We kunnen ons werk maar goed doen als er een goed woonbeleid is.

Frederik: Ik volg dat. We moeten pleiten voor een context waarbinnen mensen tot rust kunnen komen, zich thuis en veilig kunnen voelen en dat we daaromheen hulp organiseren. Geef de mensen een eigen onderdak en ze gaan op heel wat domeinen vooruitgang boeken.

Monique: Nog een andere uitdaging... Je hebt een aantal opvangmedewerkers, en een aantal individuele begeleiders. Dat is intensief werk, die staan in het heetst van de strijd. Opvangmedewerkers worden minder verloned, waardoor ze afhaken en zo de continuïteit in de hulpverlening niet altijd verzekerd is. Maar het is ook zo dat we niet altijd meer middelen moeten krijgen om het beter en anders te doen. Ook visie en de manier van omgaan met de zaken zijn belangrijk.

Tot slot

Monique: De kijk op mensen is veranderd, mensen krijgen meer verantwoordelijkheid, meer zelfstandigheid en we werken meer op maat. Dat is een grote evolutie. Vroeger was de aanpak voor iedereen hetzelfde. Nu zijn we minder bevoogdend.

Frederik: Opvang, ook al is die tijdelijk, moet vooral een veilig onderkomen bieden. Een plek waar mensen stappen kunnen zetten. Maar ze moeten er ook kunnen vallen. Links en rechts loopt er dan wel eens iets fout. Ik bekijk ons als één van de laatste verdedigers van deze doelgroep. Dat betekent dat we dag in dag uit, mensen kansen moeten geven.

Monique: We bieden veel kansen. In het vluchthuis merken we bijvoorbeeld dat vrouwen soms een aantal keren terugkeren naar hun partner voordat er definitief iets verandert. Dit moet kunnen.

Frederik: Ook in de opvang zien we heel vaak mensen terugkeren. Dan ontvang je die met dezelfde open armen en ga je opnieuw aan de slag.

Monique: Maar maatschappelijk is dat niet de evolutie. Er is minder begrip voor onze doelgroep: het is zogenaamd "hun eigen fout". Ik denk dat wij soms als naïef beoordeeld worden omdat we maar blijven geloven in mensen. Ik moet vaker dan vroeger uitleggen wat wij aan het doen zijn en waarom we dat doen.

!Belfius SOS Fonds

In dit nummer zetten we graag het **!Belfius SOS Fonds** eens in de figuurlijke bloemetjes. Al vele jaren ondersteunen ze met regelmaat projecten binnen ons CAW. We spraken met Erwin Decelle, de voorzitter van het fonds, over hoe het allemaal begon en hoe het fonds zich door de jaren heen heeft ontwikkeld.

Het SOS Fonds werd in 1970 opgericht door enkele medewerkers van het toenmalige Gemeentekrediet. Hun oorspronkelijke doel was om geld in te zamelen om collega's of hun naasten te ondersteunen bij zware tegenslagen. Dat was op een bepaald moment gelukkig nog weinig het geval. Dus richtten ze snel hun blik naar buiten.

De nieuwe missie luidt dan ook als volgt: "Het SOS Fonds, een initiatief van de personeelsleden van Belfius, heeft als missie om financiële ondersteuning te bieden aan kansarmen die niet meer bij de officiële instanties kunnen aankloppen en vaak in nood verkeren."

Het SOS Fonds bestaat uit een team van ongeveer twaalf collega's. "Omdat we zelf geen specialisten zijn terzake werken we hiervoor samen met erkende organisaties, die ons aanvragen aanbrenge(n)," aldus Erwin Decelle.

Deze financiële ondersteuning wordt op 2 manieren aangeboden:

- Hulp aan individuele personen of gezinnen die te maken krijgen met een niet-recurrente kost die ze niet kunnen dragen, maar die hen wel vooruithelpt in het leven.
- Hulp aan de organisatie zelf door financiering van zaken die direct ten goede komen aan hun cliënten (bijvoorbeeld: dekens voor een daklozenorganisatie).

Het SOS Fonds haalt zijn inkomsten via:

- Maandelijkse bijdragen van Belfius-personeelsleden.
- Eenmalige inzamelingsacties.

Onze oprechte en warme dank gaat uit naar het **!Belfius SOS Fonds**. Dankzij jullie maken we samen het verschil voor velen!

The logo for SOS Fonds features the letters 'S', 'O', and 'S' in a large, dark blue, sans-serif font. The letter 'O' is replaced by a solid red heart. Below this, the word 'FONDS' is written in a smaller, dark blue, sans-serif font.

Wat is CAW Oost-Vlaanderen?

Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW) Oost-Vlaanderen is een pluralistische organisatie die deskundige hulpverlening biedt aan iedereen met vragen of problemen in verband met welzijn.

CAW Oost-Vlaanderen **informeert, begeleidt en biedt onderdak** indien dat nodig is. Onze **doelgroepen** zijn mensen in kwetsbare situaties zoals daklozen, slachtoffers van geweld, jongeren, (ex-)gedetineerden, vluchtelingen, gebroken gezinnen enz. Onze hulpverlening is professioneel, divers, vertrouwelijk en anoniem.

Onze organisatie telt 649 medewerkers en jaarlijks kloppen 26.570 mensen met een hulpvraag aan bij CAW Oost-Vlaanderen.

Volg CAW Oost-Vlaanderen via www.caw.be en www.facebook.com/cawoostvlaanderen. Contact opnemen kan onder meer telefonisch via 09 265 89 20.

Voor extra projecten en initiatieven zijn **giften, legaten en schenkingen** steeds welkom op BE25 0689 0002 0082 – BIC GKCCBEBB. Voor bijdrages vanaf 40 euro krijgt u van ons een fiscaal attest, goed voor een belastingvermindering van 45 %. Een gift van 100 euro kost u dus eigenlijk maar 55 euro.

DIRECTIE

GEERT HILLAERT /
Algemeen directeur
geerthillaert@cawoostvlaanderen.be

TINE VANDEBOSSCHE /
HR directeur
tinevandebossche@cawoostvlaanderen.be

ALAIN SLOCK /
Inhoudelijk directeur
alainslock@cawoostvlaanderen.be

BESTUURSORGaan

Kris Coenegrachts (voorzitter), Kathleen Van Haute, Gerry van de Steene, Mark Block, Stefan Bockstal, Guido Van de Pontseele, Christl Willems, Kathleen Van Rysseghem, Thomas Vervaeet en Sara Goossens.

OPGEKLOPT

EEN STAD MET TWEE GEZICHTEN

Onder de overkapping van de oude bibliotheek zag ik dagen na elkaar een groep mensen rondhangen, met hun hebben en houden om zich heen verzameld – enkele versleten matrassen en slaapzakken, kartonnen dozen vol kleding.

Het viel me vooral op hoe de voorbijgangers naar hen keken. Soms zag ik medelijden, andere keren pure afschuif. Of hoorde ik een diepe zucht gevolgd door 'arme sukkelaars' en een andere keer zelfs 'dit hoort niet in onze stad!'

Voor elk van die opmerkingen heb ik begrip. Het is immers heel confronterend om dingen te zien die buiten onze comfortzone vallen. We hebben allemaal een bepaald beeld van onze stad, gemeente of samenleving, vaak gevoed door opgeklopte promotiecampagnes die het ideale plaatje in onze hoofden en harten lepelen. We leven prettig, gezellig, open, warm ... Toch?

Af en toe zijn er dan van die vervelende dissonante stemmen die wijzen op de groeiende kloof tussen rijk en arm, de torenhoge huurprijzen, het tekort aan kwalitatieve en betaalbare woningen, en eerlijk betaalde banen. Zijn dat dan de opmerkingen door zuurpruimen, pretbedervers of vervelende realisten?

De waarheid, als die al bestaat, ligt wellicht ergens in het midden liggen. Terwijl de ene denkt dat een groep mensen die onder de overkapping van de oude bibliotheek rondhangen best zo snel mogelijk verdwijnen omdat zoiets niet in onze stad hoort, denkt de andere 'hoe kunnen we helpen?' Want daar zo moeten slapen en leven onder een oude bibliotheekoverkapping hoort niet thuis in onze stad.

De nuance is hier van belang: gaan we voor het beeld of voor de inhoud?

Wel, het is blijven hameren op dezelfde nagel. En dat is een enorme uitdaging, in de stad waar ik geboren ben en waar ik oprecht van hou. Want hier wordt vaak de volgende pretleuze gehanteerd: 'nie neut, nie pleuje' (niet zeuren, niet plooiën). Dat wil ik graag aanpassen naar 'nie pleuje, wel neut'. Want er is niet mis met een kritische stem. En het is ook helemaal oké om eens op een lange teen te trappen. Allemaal in de hoop dat het ooit eens 'goed leven' is voor iedereen.

Noël Callebaut

Stafmedewerker fondsenwerving en communicatie

noelcallebaut@cawoostvlaanderen.be

09 432 00 60

De kinderen van Opvangcentrum De Schreiboorn hebben een droom

Ken je Opvangcentrum De Schreiboorn in Gent? Daar kunnen thuisloze ouders en hun kinderen terecht voor een tijdelijke verblijfplaats. Jaarlijks vertoeven er zo'n 20-tal kinderen, die elk nood hebben aan een uitlaatklep. En aan verbinding met andere kinderen. Hoe kan dat beter dan door de tuin van De Schreiboorn om te vormen tot een avontuurlijke speelplek?

Een schommel, een trampoline, twee voetbaldoelen en een aangepaste ondergrond voor een speelzone maken alvast een enorm verschil. Speelpret gegarandeerd!

Help je mee? Maak van hun tijdelijk verblijf een warme plek!

Jouw gift – groot of klein – maakt een wereld van verschil voor kinderen in een kwetsbare situatie. Voor bijdrages vanaf 40 euro op het rekeningnummer BE25 0689 0002 0082, krijg je van ons een fiscaal attest, goed voor een belastingvermindering van 45 %. Een gift van 100 euro kost je dus eigenlijk maar 55 euro.

Alvast dank voor je vertrouwen en steun. Meer info op caw.be/vrijwilliger